

**Postanowienie z dnia 29 stycznia 2008 r.**

**II PZ 68/07**

**Po ustaleniu innej wartości przedmiotu zaskarżenia niż wskazana przez stronę, co powoduje uznanie, że apelacja nie została należycie opłacona, nie jest możliwe zastosowanie art. 130<sup>2</sup> § 3 k.p.c. i stronę należy wezwać do uzupełnienia opłaty (art. 130 § 1 i art. 370 w związku z art. 130<sup>2</sup> § 5 k.p.c.).**

Przewodniczący SSN Roman Kuczyński, Sędziowie SN: Józef Iwulski (sprawozdawca), Jolanta Strusińska-Żukowska.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 29 stycznia 2008 r. sprawy z powództwa Hieronima A. przeciwko Agencji Nieruchomości Rolnych w W. o uznanie wypowiedzenia za bezskuteczne, na skutek zażalenia powoda na postanowienie Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 16 października 2007 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżone postanowienie.

**U z a s a d n i e n i e**

Postanowieniem z dnia 16 października 2007 r. [...] Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gorzowie Wielkopolskim w sprawie z powództwa Hieronima A. przeciwko Agencji Nieruchomości Rolnych w W. o uznanie wypowiedzenia za bezskuteczne, odrzucił apelację powoda od wyroku Sądu Rejonowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 22 marca 2007 r. [...], oddalającego powództwo, a ponadto zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.

W uzasadnieniu postanowienia odrzucającego apelację, Sąd Okręgowy wywiódł, że apelacja, od której uiszczono opłatę w wysokości 30 zł, nie została należycie opłacona, gdyż w myśl art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.; dalej u.k.s.c.) w sprawach, w których wartość przedmiotu sporu przewyższa kwotę 50.000 złotych,

pobiera się od wszystkich podlegających opłacie pism procesowych opłatę stosunkową. Wartość przedmiotu sporu (zaskarżenia) w sprawach o roszczenia pracowników dotyczących nawiązania, istnienia lub rozwiązania stosunku pracy - w tym w sprawach o uznanie wypowiedzenia umowy o pracę za bezskuteczne lub o przywrócenie pracownika do pracy na poprzednich warunkach w razie nieuzasadnionego lub niezgodnego z prawem wypowiedzenia umowy o pracę przez pracodawcę - stanowi, przy umowach na czas określony suma wynagrodzenia za pracę za okres sporny, lecz nie więcej niż za rok, a przy umowach na czas nieokreślony suma wynagrodzenia za okres jednego roku (art. 23<sup>1</sup> k.p.c.). Wynagrodzenie powoda wynosiło 15.437,46 zł miesięcznie, a więc suma wynagrodzenia za okres jednego roku wynosiła 185.249,52 zł i ta kwota stanowiła wartość przedmiotu sporu. Powód zaskarżył wyrok Sądu pierwszej instancji w całości, a więc wartość przedmiotu zaskarżenia jest tożsama z wartością przedmiotu sporu. Zdaniem Sądu Okręgowego, podane w toku postępowania przez powoda kwoty wartości przedmiotu sporu i zaskarżenia były nieprawidłowe. Ponieważ wartość przedmiotu sporu przekraczała kwotę 50.000 zł, to pełnomocnik powoda będący radcą prawnym, powinien uiścić od apelacji opłatę stosunkową, a nie opłatę podstawową. Z tego względu Sąd Okręgowy uznał, że apelacja podlega odrzuceniu bez wezwania o uiszczenie opłaty na podstawie art. 130<sup>2</sup> § 3 k.p.c.

Postanowienie to powód zaskarżył zażaleniem, w którym zarzucił naruszenie art. 126<sup>1</sup> § 1, art. 130 § 1 oraz art. 130<sup>2</sup> § 3 i 5 k.p.c. „przez błędną interpretację oraz niewłaściwe zastosowanie”. Zdaniem żalącego się, postanowienie odrzucające apelację jest wadliwe, gdyż zgodnie z art. 130<sup>2</sup> § 3 k.p.c., odrzuceniu bez wezwania o uiszczenie opłaty podlegają te pisma wniesione przez zawodowego pełnomocnika procesowego obejmujące środki odwoławcze lub środki zaskarżenia, które podlegają opłacie w wysokości stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia, a opłata ta nie została opłacona w ogóle lub została opłacona nieprawidłowo w stosunku do przedmiotu sporu wskazanego przez stronę. Skarżący wywiódł, że od apelacji została uiszczona opłata podstawowa, a nie wskazano w niej przedmiotu zaskarżenia. Zgodnie z art. 126<sup>1</sup> § 1 k.p.c. stanowiło to brak formalny apelacji, który powinien zostać uzupełniony w trybie art. 130 § 1 k.p.c. Zdaniem powoda, błędne podanie przez stronę wartości przedmiotu sporu nie może stanowić podstawy odrzucenia środka zaskarżenia, z uwagi na pominiętą przez Sąd odwoławczy treść art. 130<sup>2</sup> § 5 k.p.c., wyłączającą zastosowanie art. 130<sup>2</sup> § 1 i 3

k.p.c. Wartość przedmiotu zaskarżenia, niepodana w apelacji, została ustalona przez Sąd Okręgowy w wyniku jej sprawdzenia. W ocenie powoda, określenie „obowiązek uiszczenia opłaty stosunkowej powstał na skutek sprawdzenia przez sąd wskazanej przez stronę wartości przedmiotu sporu lub zaskarżenia” zamieszczone w art. 130<sup>2</sup> § 5 k.p.c. nie oznacza jedynie sytuacji, w której w wyniku działań sądu powstaje obowiązek zapłaty, ale także przypadków weryfikacji wartości przedmiotu zaskarżenia dokonanej przez sąd w celu ustalenia wysokości opłaty, której obowiązek uiszczenia istniał już momencie składania danego pisma. Żalący się wywiódł ponadto, że dokonana przez Sąd Okręgowy weryfikacja przedmiotu zaskarżenia była w istocie pierwszym ustaleniem wartości przedmiotu sporu (tożsamej z wartością przedmiotu zaskarżenia), gdyż Sąd Rejonowy wydał orzeczenie, chociaż zgodnie z art. 17 pkt 4 k.p.c., rozstrzygnięcie w pierwszej instancji powinno być wydane przez Sąd Okręgowy. Powód, który złożył pozew osobiście (nie będąc reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika procesowego), nigdy nie był wzywany o wskazanie wartości przedmiotu sporu, chociaż zależała od niej właściwość rzeczowa sądu. Konsekwencją tego jest naruszenie przez Sąd Rejonowy przepisów o właściwości i przepisów dotyczących kosztów sądowych, wskutek braku weryfikacji przedmiotu sporu i nienależytego opłacenia pozwu. Dokonana przez Sąd Okręgowy po raz pierwszy weryfikacja wartości przedmiotu zaskarżenia powinna zatem powodować wezwanie o uiszczenie opłaty stosownie do art. 130 § 1 w związku z art. 130<sup>2</sup> § 3 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest uzasadnione. Skarżący trafnie powołuje się na art. 130<sup>2</sup> § 5 k.p.c., gdyż przepis ten ma zastosowanie, a został bezzasadnie pominięty przez Sąd drugiej instancji przy wydaniu zaskarżonego postanowienia. Przepis art. 130<sup>2</sup> k.p.c., wprowadzony do Kodeksu postępowania cywilnego z dniem 2 marca 2006 r. przez art. 126 pkt 12 u.k.s.c., nałożył na strony reprezentowane przez zawodowych pełnomocników procesowych (adwokatów, radców prawnych i rzeczników patentowych) obowiązek samoobliczania opłat należnych Skarbowi Państwa od pism procesowych wnoszonych w sprawach cywilnych. W związku z tym pisma procesowe podlegające opłacie sądowej - w szczególności wymienione w art. 3 ust. 2 u.k.s.c. (między innymi apelacja) - wnoszone przez profesjonalnych pełnomocników powinny być należycie opłacone przez uiszczenie opłaty stałej, stosunkowej albo podstawowej w wysokości

wskazanej w art. 13, art. 14, art. 18-21 oraz art. 22-76 u.k.s.c. Nieopłacenie lub nienależyte opłacenie pisma procesowego od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu sporu powoduje obowiązek przewodniczącego jego zwrotu bez uprzedniego wzywania o uiszczenie należnej opłaty (art. 130<sup>2</sup> § 1 k.p.c.). Uiszczenie nienależytej opłaty, obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia, od środków odwoławczych lub zaskarżenia (apelacji, zażalenia, skargi kasacyjnej, skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, sprzeciwu od wyroku zaocznego, zarzutów od nakazu zapłaty, skargi na orzeczenie referendarza sądowego) prowadzi do ich odrzucenia przez sąd (art. 130<sup>2</sup> § 3 k.p.c.).

Regulacje te nie mają zastosowania, gdy obowiązek uiszczenia opłaty stosunkowej powstał na skutek sprawdzenia przez sąd wskazanej przez stronę wartości przedmiotu sporu lub wartości przedmiotu zaskarżenia (art. 130<sup>2</sup> § 5 k.p.c.). Określenie (wskazanie) przez stronę wartości przedmiotu sporu (zaskarżenia) należy do wymagań formalnych pisma procesowego (art. 126<sup>1</sup> § 1 k.p.c.) wówczas, gdy od tej wartości zależy właściwość rzeczowa sądu, wysokość opłaty sądowej lub dopuszczalność środka odwoławczego, a przedmiotem sprawy nie jest oznaczona w piśmie kwota pieniężna. Sąd nie podejmie żadnej czynności procesowej na skutek pisma, od którego nie została uiszczona należna opłata (art. 126<sup>2</sup> § 1 k.p.c.). Niewskazanie przez stronę wartości przedmiotu sporu (zaskarżenia) jest brakiem formalnym pisma procesowego, podlegającym usunięciu w trybie określonym w art. 130 § 1 k.p.c. Ten tryb powinien być stosowany zarówno, gdy strona występuje w procesie samodzielnie, jak i gdy jest reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika. Niewskazanie wartości przedmiotu sporu (zaskarżenia) nie jest bowiem objęte art. 130<sup>2</sup> k.p.c. Podkreślić należy, że w art. 130<sup>2</sup> § 1 i art. 130<sup>2</sup> § 3 k.p.c. wyraźnie stwierdzono, iż opłata ma zostać uiszczona w wysokości obliczonej od „wskazanej przez stronę” wartości przedmiotu sporu (zaskarżenia). Oznacza to, że niedopuszczalne jest zastosowanie sankcji określonych w tych przepisach, jeśli strona nie wskazała (gdy jest to niezbędne - art. 126<sup>1</sup> § 1 k.p.c.) wartości przedmiotu sporu (zaskarżenia) i nie została uprzednio wezwana do jej określenia.

Wartość przedmiotu sporu (zaskarżenia) jest ustalana na zasadach określonych w art. 19-24 k.p.c. W sprawach o roszczenia pracowników dotyczących nawiązania, istnienia lub rozwiązania stosunku pracy wartość przedmiotu sporu powinna być określona według reguł z art. 23<sup>1</sup> k.p.c. Obowiązkiem strony jest podanie w piśmie procesowym wartości przedmiotu sporu (zaskarżenia) zgodnie z tymi zasadami,

a sąd (przewodniczący) powinien obowiązek ten wyegzekwować. Jeśli strona wskaże wartość przedmiotu sporu (zaskarżenia) wbrew zasadom określonym w art. 19-24 k.p.c., sąd powinien sprawdzić wartość przedmiotu sporu (zaskarżenia) i ustalić ją w prawidłowej wysokości (art. 25 k.p.c.). Dotyczy tego także art. 130<sup>2</sup> § 5 k.p.c. Przepis ten wyraźnie stanowi o „sprawdzeniu przez sąd wskazanej przez stronę wartości przedmiotu sporu lub zaskarżenia”. Jeżeli więc strona (także reprezentowana przez fachowego pełnomocnika) w ogóle nie wskazuje w apelacji wartości przedmiotu zaskarżenia (a jest to niezbędne) to w pierwszej kolejności należy wezwać ją o uzupełnienie tego braku. Gdy wskazana przez stronę (samodzielnie lub na wezwanie) wartość przedmiotu zaskarżenia budzi wątpliwości, należy dokonać jej sprawdzenia. Po takiej czynności i ustaleniu innej wartości przedmiotu zaskarżenia, co powoduje uznanie, że apelacja nie została należycie opłacona, nie jest już możliwe zastosowanie art. 130<sup>2</sup> § 3 k.p.c. i powinien mieć zastosowanie art. 130 § 1 i art. 370 k.p.c. Nie jest więc w takim przypadku możliwe odrzucenie apelacji bez wezwania o uzupełnienie opłaty, gdyż art. 130<sup>2</sup> § 5 k.p.c. jednoznacznie wyłącza stosowanie art. 130<sup>2</sup> § 3 k.p.c., a nie ma podstaw do przyjęcia reguł podobnych do odrzucenia skargi kasacyjnej ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 1997 r., II UKN 32/97, OSNAPiUS 1997 nr 20, poz. 408 oraz z dnia 17 listopada 1997 r., I PKN 430/97, OSNAPiUS 1998 nr 17, poz. 512). Apelacja jest bowiem dopuszczalna bez względu na wartość przedmiotu zaskarżenia, a art. 130<sup>2</sup> § 3 k.p.c. nie wprowadza „innej przyczyny niedopuszczalności apelacji” w rozumieniu art. 370 k.p.c., lecz szczególną sankcję za nienależyte jej opłacenie.

Odnosząc powyższe uwagi do sytuacji procesowej występującej w rozpoznawanej sprawie, należy stwierdzić, że wartość przedmiotu sporu ustalona zgodnie z art. 23<sup>1</sup> k.p.c. znacznie przekracza w niej 50.000 zł. Jednakże powód w pozwie w ogóle nie oznaczył wartości przedmiotu sporu, a nie został do tego wezwany w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji. Apelacja powoda również nie zawierała oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia i uiszczono od niej opłatę podstawową w kwocie 30 zł. Powód (jego pełnomocnik) nie został wezwany do oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia ani w Sądzie pierwszej instancji, ani przez przewodniczącego Sądu drugiej instancji. Dopiero na rozprawie apelacyjnej pełnomocnik powoda oświadczył, że wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi 45.000 zł. Można zauważyć, że przy tak wskazanej wartości przedmiotu zaskarżenia, apelacja została

właściwie opłacona. Następnie na rozprawie apelacyjnej powód oświadczył, że „zarabiał nie mniej niż 15.000 zł miesięcznie”, a jego pełnomocnik podał, że wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi 75.000 zł. Po tych oświadczeniach Sąd wydał zaskarżone postanowienie, w którego uzasadnieniu wywiódł, że wartość przedmiotu sporu i zaskarżenia w rzeczywistości wynoszą 185.249,52 zł. W ten sposób doszło więc do sprawdzenia wartości przedmiotu zaskarżenia w rozumieniu art. 130<sup>2</sup> § 5 k.p.c., a to wyklucza zastosowanie art. 130<sup>2</sup> § 3 k.p.c.

Z tych względów zaskarżone postanowienie podlegało uchyleniu na podstawie art. 398<sup>15</sup> § 1 w związku z art. 394<sup>1</sup> § 3 k.p.c.

=====